

Muolaalaisten seuran juhlapuhe Urjalassa 27.7. Klo 13.00**Tarja Filatov, eduskunnan 2. varapuhemies, kansanedustaja (sd)**

Ihminen tarvitsee juuret ja siivet.

Ihminen tarvitsee juuret, koska ne antavat elämälle oman historian ja merkityksen.

Ihminen tarvitsee myös siivet, jotta elämä voi mennä eteenpäin.

Koti, läheiset, kulttuuri, historia, oma yhteisö. Niiden kautta voi tuntea kuuluvansa yhtä ihmistä suurempaan kokonaisuuteen.

Juuret auttavat ymmärtämään, kuka on ja mistä tulee. Ne auttavat hahmottamaan omaa paikkaa maailmassa.

Perheen, kulttuurin ja historian tunteminen auttaa ymmärtämään omia arvoja, uskomuksia ja toimintatapoja. Traumojakin.

Antti Eskola on sanonut, inhimillisyys ei sijaitse ihmisessä itsessään, vaan ihmisten välillä. Minusta se on hienosti sanottu.

Äitini ja isäni ovat molemmat evakkoja. Isä Muolaasta Kyyrölän kylästä, jossa puhuttiin Venäjää. Äiti Ilomanstista. Eli molemmat ovat Karjalan evakkoja.

Mietin, mitä minulle tulee ensimmäisenä mieleen Muolaan Kyyrölästä. Vastaus on tomaatit ja kukkopillit.

Babushkani viljeli tomaatteja, siemenet olivat käsittääkseni kotoisin Kyyrölästä. Ne olivat isoja, lähes lapsen pään kokoisia maukkaita pihvitomaatteja, joita ei kenenkään muun kasvimaalla kasvanut. Eikä vastaavia saa vieläkään edes herkkukaupoista. Tai sitten lapsuus kultaa muistot.

Kukkopillejä taas oli isovanhempieni kirjahyllyssä pitkä rivi. Pieniä sieviä punaisia kukkopillejä. Ja tietenkin paljon kauniita saviastioita. Ylipäänsä ylpeys Kyyrölästä liittyi käsityöperinteeseen, savitöihin, ja liittyy yhä.

Alakoululaisena luulin, että murtaen puhuttu suomen kieli liittyy vanhuuteen. Kaikki babushkat ja diedushkat puhuivat pehmeästi murtaen. Vierailu koulukaverin mummolla paljasti minulle, että kyse ei ollutkaan iästä, vaan taustasta. Muistan vieläkin henkisen punastumiseni, kun totuus selvisi. Lasta nolotti oma typerys.

Hyvät kuulijat,

Työn, koulutuksen, harrastusten kautta olemme osa yhteisöä. Olemme kaikki jonkun synnyttämiä, jonkun hoivaamia ja kasvattamia.

Kukaan ei kykene elämään toisen puolesta eikä toisen elämää.

Ilman toisiamme meillä ei ole kieltä, ei kulttuuria eikä historiaa.

Silti olemme yksilöitä, joilla on oma ainutkertainen yhtä arvokas elämä ja joilla on oikeus arvokkaaseen elämään.

Kansanedustajana kävin Kyyrölässä ja Muolaan kirkolla. Olin luvannut pitää pienen puheen. Muistan bussimatkan tunnelman. Osa matkalaisista kävi joka vuosi muistelemassa nuoruuttaan ja entisiä kotikontujaan.

Opin matkalla, millaista on katsoa maisemaa "kyyröläisillä silmälaseilla". Niillä kaikki näyttää kauniimmalta. Jopa saastunut Terijoen ranta.

Olin yllättynyt, kun Muolaan kirkon portailla oli bussilasteittain väkeä. Paikalliset katselivat hieman kauempaa tapahtumaa. Jotain hartautta tuohon kokoontumiseen liittyi.

Itse tunsin kuuluvani toiseen seurakuntaan. Minulle paikka oli tuttu tarinoista, ei omista tunteista. Puhuesssa meinasivat mennä polvet alta, vaikka en olekaan jännittäjätyyppiä.

Sain matkalla myös aimo annoksen Suomen historiatietoutta. Seurustelu-upseerinani toimi Eugen Usano, täydellinen herrasmies, jokaista solua myöten. Hän tunsikin jokaisen kiven ja kannon. Sodasta tuli elävää.

Oma matkasotani oli sota eväsleipiämme havittelevia ampiaisia kohtaan. Kertoo ehkä ajan muutoksesta ja ikäluokkani elämän haasteiden syvyydestä verrattuna Kyyrölän ikäpolviin.

Naimisiin mennessä äitini yritti saada minua ottamaan mieheni sukunimen, koska minulla olisi ollut hyvä tilaisuus päästä eroon huonosta nimestä "Eihän äänestäjätäkään tommosesta ryssän nimestä tykkää", oli keskustelun ytimessä.

Minulle ei olisi tullut mieleenkään luopua nimestäni. Olin siitä ylpeä!

Sitä on saanut tavata elämän varrella monen kertaan, mutta en ole kokenut kirjainten luettelua kiusallisena.

Minulla oli jotain sellaista, jota ei joka tytöllä ollut. Harvinainen nimi. Ei mikään korhonen, virtanen tai mäkinen... Luulenpa, että nimi jopa auttoi eduskuntavaalikampanjassa. Se jäi helposti mieleen.

Tässä ajassa on jotain hyvin samaa kuin vanhempieni nuoruudessa.

Syrjintä näkyi vanhempien arjessa. Syrjinnän, eriseuraisuuden ja toiseuden korostaminen noussut pintaan.

Keskustelu nimestä äitini kanssa paljasti minulle sen, kuinka paljon syrjintää ja ikäviä asenteita vanhempieni sukupolvi oli joutunut kokemaan.

Isäni taisi olla enemmän sinut evakkoutensa kanssa.

Minun ikäluokkani pääsi helpolla. Erilaisesta taustasta saattoi olla jo ylpeä. Se kiinnosti, siihen liittyi palanen Suomen historiaa. Se oli enemmän kuin muilla.

Syrjintä näkyi vanhempieni arjessa. Koulussa ruotsin tunnilla sellaiset sanat, joita opettaja ei ollut vielä opettanut merkittiin virheiksi, vaikka ne olivat oikein.

Se, että moni kävi koulua vasta kolmanneksi oppimallaan kielellä, ei tehnyt teoriaopinnoista helppoa, mutta ei silloin valitettu. Moni joutui häpeämään juuriaan ja identiteettiään. Nimiä suomalaistettiin ja taustaa peiteltiin.

Sienten syönnistä pilkattiin. Tatit olivat ryssän ruokaa ja lehmän löpöjä samoin kuin valkosipuli ja hapankaali.

Sillipiirakka ja kaalipiirakka olivat outoja herkkua vielä minun lapsuudessani. Koulukaverit kummeksuivat, moni pelkäsi maistaa.

Hapankaalisoppaa syötiin urakalla lapsena. Babushkalla oli aina iso tiinu kaalia hapantumassa keittiön työtason alla. Juuri siinä, missä minulla oli tapana tehdä läksyjä koulun jälkeen.

Monet sukat kastuivat ja maistoivat kaalia, kun levottomat jalat eivät pysyneet paikallaan.

Ortodoksisuus oli valtaväestölle vierasta. Luulen, että monet vanhempieni ikäluokan pariskunnat syntyivät ortodoksinuorten kerhossa.

Itse kävin ortodoksista pyhäkoulua kavereitteni kanssa. Me saimme pitää kädessä palavia kynttilöitä, vaikka olimme vielä aika pieniä.

Muut kaverit kadehtivat meitä ja me kadehdimme heiltä pyhäkoulun joulunäytelmiä. Lopulta taidettiin käydä useammassa pyhäkoulussa.

Kavereiden mielestä me harrastimme noitamenoja, koska pääsiäisyönä kierrettiin kirkkoa.

Pasha oli paskan syöntiä.

Kulitsa jo liian vaikeaa lausuttavaksi, joten sitä ei pilkattu.

Pilkka ei ollut kuitenkaan ilkeää, vaan enemmän kiinnostunutta. Vieras uskonto vaikutti kiehtovalta. Ja pulla ja pasha maistui makealta.

Tässäkin näkyi aikaero vanhempieni nuoruuteen. Luulen, että muutoin kohtasin juureni siinä vaiheessa, kun Suomi oli kiinnostunut maailmasta ja suhteellisen suvaitsevainen.

Tai sitten elin nuoruuteni poikkeavassa ympäristössä. Ehkä molempia.

Kun tyttäreni syntyi, hän sai mieheni sukunimen. Ajattelin, että Suomi voi muuttua. Nimestä voi tulla taakka.

Sanotaan, että ei nimi miestä pahenna, jollei mies nimeä. Sanonta ei pidä paikkaansa. Nykypäivänä nimi saattaa vaikeuttaa jopa työhaastatteluun pääsemistä.

Nyt tiedän, että tyttäreni olisi ylpeä Filatov-nimestä. Mutta pientä nyyttiä halusi suojella kaikelta pahalta. Sellaiseltakin, jonka olemassaolosta ei ollut varmuutta.

Toisaalta miehen nimi on varmasti suojellut leimalta "kansanedustajan lapsi". Siihen varjelukseen on saattanut olla suurempi tarve.

Minä olin ja olen ylpeä nimestäni, mutta ryssittely on palannut Suomeen. Itsekin sitä kohtaan kansanedustajana saamissani viesteissä. Häpeä on lähettäjän, ei minun.

Hyvät kuulijat,

Tarvitsemme myös siivet, jotta emme jää liiaksi kiinni menneisyyteen ja voimme rakentaa tulevaisuutta.

Nykyaikana puhutaan paljon juurettomuudesta. Ehkä se on tunne, että jossain muualla on aina parempi meininki ja oma elämä on vajavaista.

Vanha sanonta, jossa ruoho on vihreämpää aidan toisella puolella, saattaa kummuta juurettomuudesta.

Ilman juuria ei tunne oloaan kotoisaksi, mihinkään kuuluvaksi. Uskon, että yhteisöt kantavat elämän kriisitilanteissa.

Yhteisö voi olla ystäväporukka, kotiseutu, työpaikka, järjestö tai mikä tahansa suhteellisen pysyväisempi ihmisten yhteenliittymä.

Ilman omia ihmisiä on aina kiire jonnekin, kohti jotain parempaa, jotain, jota ei ehkä koskaan saavuta. Onnellisempi voi olla, jos olemassaoleva tuo iloa.

Uskon, että ihminen kaipaa sitoutumista, omia ihmisiä, hyväksyntää omana itsenään. Siksi kodilla, kotoisuudella, kotoutumisella on iso merkitys.

Kun ihminen revitään irti kodistaan - enkä tarkoita nyt vain fyysistä kotia, vaan enemmänkin henkistä tilaa, yhteyttä omiin ihmisiin, tyhjyyttä voi olla vaikea täyttää.

Siinä voi onnistua, kun löytää uusia omia ihmisiä, oman yhteisön, oman paikan, jossa olla oma itsensä ja elää oman näköistään elämää. Löytää uudet omat tavat ja voi rakentaa oman palansa elämän jatkumoa.

Oppia ja arvostaa mennyttä, tunnistaa tämän päivän kipupisteet ja pitää huolta ja rakentaa tulevaa.

Antoisaa Muolaan pitäjäjuhlaa teille kaikille!